

18. Het verband tussen zonde, lijden en dood

In het calvinistische deel van het christendom wordt een (evenredig) verband gelegd tussen lijden en zonde. Dit is niet uniek, want het is ook in het boek Job te zien, als de vrienden van Job uit zijn zware lijden de conclusie trekken dat hij wel erg gezondigd moet hebben. Ook het Jodendom was en is dit niet vreemd. Er zijn zelfs streng orthodoxe Joden die glashard beweren, dat hun volksgenoten die tijdens de *Holocaust* werden omgebracht erge zondaars waren en daarom omkwamen. En zo zijn er ook in het christendom steeds weer mensen die menen de opdracht te hebben bij een ramp de waarschuwendende vinger te moeten heffen dat dit Gods oordeel is over deze of gene misstand. God heeft Zijn dienaren echter niet opgedragen om haar te oordelen, maar haar het evangelie van redding in Christus Jezus bekend te maken. Als er sprake is van oordelen van God, moeten die met hun verband in de Schriften aantoonbaar zijn. De verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 is daar een duidelijk voorbeeld van: als de Joden in Jezus waren gaan geloven, waren zij niet in opstand gekomen, en was de stad niet verwoest.

Eén en hetzelfde oordeel over de zonde

Het boek Job laat zien dat het lijden van Job niet het gevolg was van een (erge) zonde, maar bedoeld was om hem te beproeven en hem en zijn vrienden belangrijke lessen te leren. Alle mensen hebben voor God gezondigd, en hoe klein of groot de zonden ook zijn, in principe treft allen hetzelfde lot. De waarschuwing bij elk sterfgeval is voor de levende dat ook hem of haar eens hetzelfde lot wacht. Voor de ongelovige is het daarmee definitief afgelopen. Wie gelooft doet er echter goed aan na te denken over zijn of haar eeuwige toekomst. Want God geeft de hoop dat het sterven van de gelovige niet het definitieve einde is, ook al keert hij of zij terug tot het stof. God is in staat weer tot leven te roepen wat er niet meer is: "God, Die de doden levend maakt, en de dingen die niet zijn, roept alsof zij er waren" (Rom 4:17), en dat ook zal doen bij de wederkomst van Christus.

In de tijd dat Jezus predikte in Israël gebeurden er regelmatig dingen, waaruit zijn tijdgenoten – ook zijn leerlingen – de conclusie trokken dat het de slachtoffers trof om hun zonden.

Toen Jezus eens langs een bedelende man kwam, die van zijn geboorte af blind was, vroegen zijn leerlingen Hem: “Rabbi, wie heeft er gezondigd, hij of zijn ouders, dat hij blind geboren is?” (Joh 9:2 NBG’51). Een bijna absurde vraag, want hoe kan iemand vóór zijn geboorte zondigen? Jezus wijst hen erop dat het hier niet gaat om zonde, maar dat deze man in deze toestand op hun weg is gekomen opdat Gods werk in Zijn Zoon zichtbaar zou worden: “Hij heeft niet gezondigd en zijn ouders ook niet, maar (dit is gebeurd), opdat de werken van God in hem geopenbaard zouden worden” (vs. 3 HSV). Jezus kwam niet alleen om lichamelijk zieken en mindervaliden te genezen, maar ook (en vooral) mensen van hun geestelijke ziekten en gebreken te genezen. Zo vindt melaatsheid haar parallel in onreinheid, doofheid en blindheid vinden die in het niet zien en begrijpen van Gods werkzaamheid in Zijn Zoon, die hun Redder uit alle lichamelijke en geestelijke nood wil zijn.

Ook gebeurden er dingen die het gesprek van de dag waren. Lukas vertelt over twee daarvan. In het ene geval waren mensen het slachtoffer van een wrede daad van de Romeinse stadhouder, en in het andere van een ongeluk:

“Er waren juist op dat tijdstip enigen bij Hem, die Hem berichtten over de Galileeërs van wie Pilatus het bloed met hun offers vermengd had. En Jezus antwoordde en zei tegen hen: Denkt u dat deze Galileeërs grotere zondaars zijn geweest dan alle (andere) Galileeërs, omdat zij zulke dingen geleden hebben? Ik zeg u: Nee, maar als u zich niet bekeert, zult u allen evenzo omkomen. Of die achttien, op wie de toren in Siloam viel en die daardoor gedood werden, denkt u dat zij meer schuld hebben gehad dan alle (andere) mensen die in Jeruzalem wonen? Ik zeg u: Nee, maar als u zich niet bekeert, zult u allen evenzo omkomen.” (Luk 13:1-5)

De boodschap die er van deze gebeurtenissen uitging was dus niet wat een erge zondaars die mensen waren, maar dat zij die het hoorden en

zagen zouden inzien dat het leven van die mensen nu voorbij was en er geen gelegenheid meer was zich te bekeren en leven; en dus daaruit de les trekken dat zij zelf die gelegenheid maar beter wèl goed zouden kunnen benutten, zolang het kon.

Jezus' wijsheid overtrof zijn voorganger Salomo, hoewel diens woorden in Prediker 9:1-6 van eenzelfde diep inzicht getuigen, gebaseerd op Gods algemene vonnis over zonde in de Hof:

“Voorzeker, dit alles heb ik ter harte genomen, zodat ik dit alles zou kunnen verklaren: hoe de rechtvaardigen en de wijzen en hun werken in de hand van God zijn ...

Eén (en) hetzelfde overkomt allen als alle (anderen): de rechtvaardige en de goddeloze ...

Dit is een kwaad bij alles wat er onder de zon plaatsvindt: dat allen een (en) hetzelfde overkomt. Ook is het hart van de mensenkinderen vol kwaad. Hun leven is vervuld van onverstand in hun hart, en daarna (gaan zij) naar de doden.

Want wie nog bij al de levenden mag behoren, heeft hoop ...

Want de levenden weten dat zij sterven zullen, maar de doden weten helemaal niets. Zij hebben ook geen loon meer, maar hun nagedachtenis is vergeten.

... Zij hebben geen deel meer, voor eeuwig, aan alles wat er onder de zon plaatsvindt.”

Mensen met inzicht als David en Salomo vroegen zich soms af hoe het toch kon dat het de rechtvaardige vaak slechter ging dan de onrechtvaardige. Het kwam hen voor als een groot onrecht. Maar zij zagen ook in dat het op Gods tijd andersom zou zijn. Zo dichtte David in Psalm 34:16-23:

“De ogen van de HEERE rusten op de rechtvaardigen,

Zijn oren (zijn gericht) op hun hulpgeroep.

Het aangezicht van de HEERE is tegen hen die kwaad doen:

Hij zal hun nagedachtenis van de aarde uitroeien.

Zij roepen en de HEERE hoort,

Hij redt hen uit al hun benauwdheden.

De HEERE is nabij de gebrokenen van hart,
Hij verlost de verbrijzelden van geest.
De rechtvaardige heeft veel ellende,
maar uit dat alles redt de HEERE hem.
Hij bewaart al zijn beenderen,
niet één daarvan wordt gebroken.
Het kwaad brengt de goddeloze de dood;
wie de rechtvaardige haten, worden schuldig verklaard.
De HEERE verlost de ziel van Zijn dienaren;
allen die tot Hem de toevlucht nemen, worden niet schuldig verklaard.”

Salomo zal deze woorden hebben gekend, en heeft zijn woorden in het boek Prediker (8:11-14) daar mogelijk op gebaseerd:

“Omdat het vonnis over een slechte daad niet snel geveld wordt, daarom blijft het hart van de mensenkinderen in hen vervuld van kwaaddoen. Hoewel een zondaar honderd(maal) kwaaddoet, verlengt (God) zijn (dagen) [zie ook 7:15]. Toch weet ik dat het goed zal gaan met hen die God vrezen, die voor Zijn aangezicht vrezen. Maar de goddeloze zal het niet goed gaan en hij zal (zijn) dagen niet verlengen. Hij zal zijn als een schaduw, want hij vreest niet voor Gods aangezicht.
Er is iets vluchtigs wat op de aarde plaatsvindt: er zijn rechtvaardigen die het vergaat naar het werk van de goddelozen, en er zijn goddelozen die het vergaat naar het werk van de rechtvaardigen. Ik zeg dat ook dit vluchtig is.”